

nødvendiggør en egentlig og langvarig terapi, henvises til børne- og ungdomsforsorgen. Dette gælder også børn fra hjem, der er så skadede, at en „langtidsbehandling af hjemmet“ er nødvendig, eller når det kan forudses, at barnet må anbringes uden for hjemmet.

På den anden side understreges det, at et observationskoleophold ikke må betragtes som et disciplinært middel, der kan tages i brug over for elever, blot fordi de har forbrudt sig mod skolens ordensreglement.

Denne dobbelte afgrænsning, der i og for sig forekommer selvfølgelig, er dog væsentlig ikke mindst i denne sammenhæng, fordi den understreger behovet for *andre* undervisnings- og behandlingsmuligheder ud over observationskolerne. Udvalget fremhæver således selv den også under Horsensforsøget konstaterede markante mangel på kapacitet hos psykiatriske klinikker og børneforsorgsinstitutioner, herunder især behandlingshjem. Dette forhold er for nylig af skoledirektøren i Københavns kommune (som i en årrække har haft observationskolonier til rådighed) karakteriseret som intet mindre end „en daglig katastrofe for skolevæsenet“.

Til den anden side bør gennemførelsen af udvalgets forslag om oprettelse af observationskoler som kostinstitutioner (på amtskommunal basis) ikke blive en hindring for, at der også ved de lokale skolevæseners indrettes observationsundervisning i form af særlige klasser, hold eller „observationsklinik“ efter svensk mønster til delvis erstatning for de egentlige disciplinære foranstaltninger, jfr. herved betænkningen om undervisningspligtens udvidelse (side 54 og 93-95). Det synes indlysende, at et sådant mere differentieret system — ligesom ved den øvrige specialundervisning — vil indebære betydelige pædagogiske og økonomiske fordele.

Udvalget forudsætter endvidere, at der gennemføres et udvidet praktisk *samarbejde mellem den skolepsykologiske rådgivning og børne- og ungdomsværnene*, og henviser i denne forbindelse til rapporten vedrørende den i Horsens siden 1. august 1965 gennemførte forsøgsvisse udbygning af det skolepsykologiske kontor. Forsøget har været baseret på en udvidelse af personalet med 2 kliniske psykologer og 1 socialrådgiver, der sammen med den ledende skolepsykolog og de 2 øvrige pædagogisk uddannede skolepsykologer har stået til rådighed for såvel skolerne som børne- og ungdomsværnet og dets familievejledning. Baggrunden for denne ordning må søges ikke blot i den voksende erkendelse af behovet for dyberegående psykologisk undersøgelse (og behandling) af skoleelever og for socialkonsultativ bistand til familier med skole-

søgende børn, men også i den nye børneforsorgslovs krav om pædagogisk-psykologisk medvirken i visse børneværnsager og om adgang til sagkyndig bistand for den af børne- og ungdomsværnet etablerede familievejledning.

Det fremgår i øvrigt af rapporten, at mere end en fjerdedel af de til skolepsykologisk kontor henvisede børn har problemer, der ikke eller ikke udelukkende er af pædagogisk karakter, hvilket for Horsens kommunale skolevæsen svarer til ca. 9 pct. af samtlige elever i den undervisningspligtige alder. Over en tredjedel af disse tilfælde (3,3 pct. af samtlige) har været et fællesanliggende mellem den skolepsykologiske rådgivning og børne- og ungdomsværnet (familievejledningen).

Erfaringerne fra forsøget siges fra alle sider at være tilfredsstillende. Udvalget fremhæver specielt, at frygten for vanskeligheder i samarbejdet mellem lærere og ikke-pædagogisk uddannede har vist sig ubegrundet.

Det praktiske samarbejde med børne- og ungdomsværnet er gennemført i adskillige andre kommuner, men der er kun de færreste steder knyttet klinisk-psykologisk, psykiatrisk eller social sagkundskab til skolepsykologisk kontor. Udvalget antyder, at et børnetal på ca. 5.000 skoleelever giver tilstrækkeligt grundlag for etablering af et rådgivningsteam med den nødvendige specialviden til støtte også for familievejledningen. På grund af vanskelighederne ved at skaffe kvalificeret personale vil en sådan ordning dog tidligst kunne være fuldt gennemført om ca. 10 år.

Efter undervisningsministeriets opfattelse peger udvalgets forslag i retning af en yderligere integrering af den rådgivningsvirksomhed, der udøves af skolevæsenet og børne- og ungdomsforsorgens kommunale organer. Forslagets organisatoriske konsekvenser må derfor ses i sammenhæng med socialreformkommissionens overvejelser om det sociale serviceapparats fremtidige opbygning under hensyntagen til bl. a. den nye kommunestruktur.

Det af indenrigsministeren i 1965 nedsatte udvalg, der har til opgave at foretage en samlet planlægning af de foranstaltninger, som bør tilvejebringes for børn og unge, der har behov for psykiatrisk og/eller psykologisk bistand, med særligt henblik på at koordinere de igangværende bestræbelser inden for det børne- og ungdomspsykiatriske område, har endnu ikke afsluttet sit arbejde. Også dette udvalgs indstilling bør imidlertid indgå i overvejelserne om skolevæsenets opgaver over for børn med psykiske afvigelser.